

Висновки. Для того, щоб Україна стала рівноправним членом міжнародних економічних відносин, потрібно реалізовувати заходи, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності національних підприємств на світовому ринку, а також покращувати рівень експортного потенціалу.

Експортний потенціал країни це – обсяг товарів і послуг, що можуть бути вироблені у країні, і можуть бути реалізовані з максимальною вигодою для цієї країни. Він є тісно пов'язаним з конкурентоспроможністю продукції, що призначена для реалізації на світовому ринку.

Завдяки успіхам у політиці підтримки експорту та підписаній Угоді про вільну торгівлю з ЄС у 2013 р., Україна почала продавати більше продукції до Європростору, а експорт до Росії різко зменшився.

Основними проблемами сучасного розвитку українського експорту, на вирішенні яких повинні бути сконцентровані зусилля уряду, є: сировинний характер та вузька спеціалізація значної частини експорту, недостатній рівень інвестування в модернізацію експортоорієнтованих виробництв та гостра нестача новітніх технологій, а також не конкурентоспроможність продукції через високий рівень ресурсо- та енерговитратності вітчизняних виробництв.

Виходячи із викладеного вище, зазначимо, що держава має спрямовувати значні зусилля на подолання проблем, які існують у сфері розвитку експортного потенціалу. Тому з метою вирішення цих проблем та реалізації перспективних державних управлінських заходів, пропонуємо розробити низку завдань, які дають змогу створити сприятливі умови для динамічного розвитку експорту на основі прогресивної зміни спеціалізації та підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Одним із найважливіших напрямів підтримки експорту, особливо товарів з високим ступенем оброблення, є використання важелів податкового регулювання.

Україні варто взяти до уваги досвід багатьох країн, які визнані як експортоорієнтовані і які створили успішні структури багато років тому. Саме їхній досвід і можна перейняти. Це, наприклад, Німеччина, Австрія і Данія в Європі, Південна Корея в Азії, Мексика в Америці та ін. Є такі, де максимальна лібералізація, – це Сполучені Штати. Не все, що працює у них, працюватиме у нас, але успішні підходи, наприклад, Литви або Канади, цілком можна брати за основу. Головне, що базові елементи в нас є.

Література

1. Алімова О.О. Експортний потенціал України: проблеми та перспективи реалізації / О.О. Алімова // Наукові праці Чорноморського державного університету ім. П. Могили. – 2009. – Т. 64, вип. 51. – С. 53-59.
2. Мазаракі А.А. Управління експортним потенціалом України : монографія / А.А. Мазаракі та ін., 2007. – К. : Вид-во КНТЕУ. – 210 с.
3. Верланов Ю.Ю. Передумови формування зовнішньоторговельної політики країни в контексті економічної безпеки / Ю.Ю. Верланов, А.А. Васильєв // Наукові праці Чорноморського державного університету ім. П. Могили : зб. наук. праць. – 2009. – Т. 64, вип. 51. – С. 53-59.
4. Кутідзе Л.С. Експортний потенціал регіону: сутність, діагностика, механізми реалізації / Л.С. Кутідзе : монографія, 2011. – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ. – 318 с.
5. Мельник Т.М. Ілєгалізація сфери зовнішньої торгівлі товарами в Україні / Т.М. Мельник, Т.Л. Вишинська // Економічний часопис-XXI : зб. наук. праць. – 2014. – № 7-8(1). – С. 44-47.

6. Україна "Експорт як панацея для української економіки" / за ред. Яна Полянська. – К. : 10 квітня 2015. – 236 с.

7. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua>.

8. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/zakon_kr_perebuv/4592.html.

Надійшло до редакції 14.12.2015 р.

Чалапко (Калнык) Л.Д., Перетятко Л.А., Козак С.И. Экспортный потенциал Украины: проблемы и перспективы реализации

Исследована динамика экспорта Украины, проведен анализ современного экспортного потенциала в государстве. Определен комплекс внутренних и внешних факторов, влияющих на украинский экспорт, а также освещены основные его проблемы на современном этапе развития. Также выявлены доминантные задачи в области финансового содействия экспорту. Учитывая современное состояние украинской экономики и актуальность проблем развития внешнеторгового потенциала страны, необходимо создать благоприятные условия для динамичного развития экспорта на основе прогрессивного изменения специализации и повышения конкурентоспособности национальной экономики.

Ключевые слова: глобализация экономики, международные экономические отношения, экспортный потенциал, сальдо торгового баланса, таможенное регулирование.

Chalapko (Kalnyk) L.D., Peretyatko L.A., Kozak S.I. Export Potential of Ukraine: Problems and Perspectives of Implementation

The dynamics of Ukraine's exports is studied. The analysis of modern export capacity of the country is made. The complex of internal and external factors affecting Ukraine's export is defined, and its main problems at the present stage of development are highlighted. The dominant problem in financial export promotion is also found. Favourable conditions for dynamic development of export-based progressive change specialization and competitiveness of the national economy should be created considering the current state of Ukraine's economy and urgency of the problems of trade potential.

Keywords: economic globalization, international economic relations, export potential, balance of trade, customs regulation.

УДК 637.53.67:55

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ СУБ'ЄКТІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

С.Є. Шутка¹, Н.І. Колінько²

Зовнішньоекономічна діяльність є однією з основних форм економічних відносин України з іноземними державами. Вона відіграє значну роль у підвищенні економічного добробуту держави, поліпшенні рівня життя населення і зміцненні положення держави на світовій арені. Орієнтація нашої держави на ринкову економіку, постійне залучення іноземних інвесторів та розвиток комерційних відносин між вітчизняними й іноземними підприємствами доводить, що облік зовнішньоекономічної діяльності підприємств є досить актуальною темою для дослідження. А експортні операції, як складова частина зовнішньоекономічної діяльності підприємства, є найважливішим джерелом отримання прибутку окремим підприємством і державою загалом. Розглянуто основні аспекти обліку експортних операцій.

¹ доц. С.Є. Шутка, канд. екон. наук – НЛТУ України, м. Львів;

² доц. Н.І. Колінько, канд. екон. наук – НЛТУ України, м. Львів

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, експортні операції, бухгалтерський облік, валютний курс, курсові різниці.

Постановка проблеми. Зовнішньоекономічна діяльність у сучасних умовах є важливою сферою господарської діяльності. Адже під впливом глобалізаційних і інтеграційних процесів міжнародні зв'язки України, з кожним роком, розширюються і поглиблюються. А основною ознакою ринкової економіки є конкурентна боротьба, суперництво підприємців за отримання максимальних прибутків. На цей час для підприємств України надзвичайно важливими є освоєння зовнішніх ринків, розширення експортної орієнтації виробництва. Експортні операції є одним із основних джерел іноземних інвестицій підприємства. Тому питання бухгалтерського обліку таких операцій потребують додаткового наукового обґрунтування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні і практичні засади досліджень експортних операцій розкрито у наукових працях вітчизняних учених Ф. Бутинця, Т. Демчук, І. Жиглей, Л. Кадуріна, Ю. Лисенко, І Волкова, Ю. Кузьмінського, А. Максименко та ін. Результати їх досліджень свідчать про значний внесок у розвиток обліку зовнішньоекономічної діяльності. Однак низка питань теорії та практики обліку експортних операцій недостатньо досліджена та потребує подальших наукових розробок з урахуванням сучасних умов ведення підприємницької діяльності.

Мета дослідження. Експортні операції, як складова частина зовнішньоекономічної діяльності, є джерелом отримання прибутку держави. Досягнення максимальної ефективності експортних операцій, а також максимізація прибутку можлива тільки з використанням знань і досвіду, набутих протягом тривалого часу. Мета роботи полягає в розгляді особливостей бухгалтерського обліку експортних операцій у сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні більшість українських підприємств здійснюють експортні операції. Основною інформацією про експортну сферу суб'єктів підприємницької діяльності є дані бухгалтерського обліку. Інформаційне забезпечення набуває, як ніколи, великої важливості та значущості у прийнятті управлінських рішень. Однак незбалансованість між бухгалтерським обліком і податковим обліком експортних операцій є причиною виникнення проблем в отриманні ефективних результатів фінансово-господарської діяльності [2].

Регулювання експортних операцій здійснює низка нормативно-правових документів, а саме: Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність", Митний кодекс України, Податковий кодекс України та ін. Тому поняття експорту можна розглядати з різних позицій.

Відповідно до Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність" експорт – це продаж товарів українськими суб'єктами господарської діяльності (у т.ч. з оплатою в не грошовій формі) з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів. При цьому термін "реекспорт" означає продаж іноземним суб'єктам господарської діяльності та вивезення за межі України товарів, раніше імпортованих на територію України [3]. З точки зору Податкового кодексу України, експорт – це операції

виключно з вивезенням товарів (супутніх послуг) у митному режимі експорту або реекспорту [8].

За Митним кодексом України експорт (остаточне вивезення) – це митний режим, відповідно до якого українські товари випускають для вільного обігу за межами митної території України без зобов'язань щодо їх зворотного ввезення [6]. Митний режим експорту можна застосувати до товарів, що призначені для вивезення за межі митної території України, та до товарів, що вже вивезені за межі цієї території та перебувають під митним контролем, за винятком товарів, заборонених до поміщення у цей митний режим відповідно до законодавства. Основними завданнями обліку експортних операцій є:

- формування і надання достовірної інформації про господарські операції, пов'язані з експортом товарів для прийняття ефективних управлінських рішень;
- контроль за правильним оформленням документації;
- визначення фінансового результату від здійснення експортних операцій;
- визначення сум курсових різниць та їх вплив на фінансові результати підприємства;
- формування достовірної інформації про стан розрахунків з іноземними покупцями та посередниками тощо.

Вимогами для здійснення експортних операцій є:

- здійснення експортних операцій повинно бути передбачене статутними документами;
- контракт на експорт товарів (робіт, послуг) має бути укладено у письмовій формі і відповідати всім вимогам, встановленим Положенням про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів);
- під час визначення предмета експортного контракту повинні бути враховані такі обмеження, як квотування та ліцензування експорту, визначені законодавством України.

Однак, варто зазначити, що певні види експорту в Україні заборонені, а саме:

- експорт з території України предметів, які становлять національне, історичне, археологічне або культурне надбання українського народу, що визначається згідно із законами України;
- експорт природних ресурсів, які вичерпуються, якщо обмеження також застосовують до внутрішнього споживання або виробництва;
- експорт товарів, який здійснюється з порушенням прав інтелектуальної власності;
- експорт з території України товарів у межах виконання рішень Ради Безпеки ООН про застосування обмежень або ембарго на поставки товарів у відповідну державу [3].

Перелік товарів, експорт яких через територію України заборонено, визначається виключно законами України. Методологія обліку експортних операцій визначається принципами ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, що встановлені у Законі України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" та НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до складання фінансової звітності". Зокрема, необхідно відзначити принцип нарахування та відповідності доходів та витрат, який означає, що для визначення витрат звітного періоду необхідно доходи звітного періоду порівняти з витратами, здійсненими для отримання цих доходів. Окрім цього, доходи і витрати звітного періоду визнаються в момент їх здійснення, незалежно від дати отримання грошових коштів [1].

Основою для бухгалтерських записів з оприбуткування товарів для експорту є товарно-розрахункові документи, які відображають їх рух до іноземного покупця і які фіксують рух товарів: акцептовані рахунки підприємств-постачальників з додатком специфікацій, коносаментів, авіа-накладних поштових квитанцій, які свідчать про відвантаження товарів в установлені адреси; приймальні акти, які підтверджують надходження товарів у порт чи на склади; комерційні та інші акти, які свідчать про нестачі, залишки та псування товарів; приймальні акти іноземних експедиторів та інші документи, які підтверджують рух експортних товарів за кордоном [2].

Порядок обліку експортних операцій на підприємстві залежить від умов зовнішньоекономічних договорів, в яких визначаються умови поставок товарів чи надання послуг, форми розрахунків та ін.

Згідно зі Законом України "Про зовнішньоекономічну діяльність", для здійснення експортно-імпортних операцій експортери повинні укласти контракти з контрагентами за власним бажанням, використовувати відомі міжнародні рекомендації, які не суперечать законодавству України. Зовнішньоекономічний контракт – це юридично оформлена письмова угода двох або більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних партнерів з метою встановлення, зміни, припинення, прав і обов'язків зовнішньоторгівельної діяльності за підписом керівника суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності [3].

Для бухгалтерського обліку зовнішньоекономічних операцій суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності користуються планом рахунків та інструкцією про його використання, що діють на території України, та відповідними змінами і доповненнями, які відображають специфіку зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності самостійно визначають порядок аналітичного обліку зовнішньоекономічної діяльності, запроваджують відповідні субрахунки. Під час здійснення експортних операцій суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності використовують такі рахунки:

- 312 – "Поточні рахунки в іноземній валюті;
- 314 – "Інші рахунки в банку в іноземній валюті";
- 316 – "Спеціальні рахунки в іноземній валюті;
- 362 – "Розрахунки з іноземними покупцями;
- 632 – "Розрахунки з іноземними постачальникам;
- 681 – "Розрахунки за авансами одержаними";
- 702 – "Дохід від реалізації товарів";
- 714 – "Дохід від операційної курсової різниці";
- 945 – "Втрати від операційної курсової різниці";
- 744 – "Дохід від неопераційної курсової різниці".

Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності відображають цю діяльність та її результати у своїй річній фінансовій звітності окремо зазначеними показниками:

- у бухгалтерському балансі окремо виділяють кошти (активи), що знаходяться у зовнішньоекономічному обороті, – товари, документи, цінні папери, а також їх джерела (пасиви) – кредити, заборгованість, отримані прибутки тощо;
- у звіті про прибутки та збитки окремо відображають виручку від зовнішньоекономічних операцій і відповідні витрати;

- у примітках до річного фінансового звіту роблять необхідні пояснення щодо наведених показників зовнішньоекономічної діяльності [3].

Організація бухгалтерського обліку експортних операцій пов'язана з тим, що розрахунки за такими видами операцій здійснюються в іноземній валюті. Відповідно до П(С)БО 21 "Вплив змін валютних курсів" операції в іноземній валюті при первісному визнанні відображаються у валюті звітності – грошовій одиниці України перерахунком сум в іноземній валюті на дату здійснення операції (дата визнання активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів і витрат). Подальший облік експортних операцій потребує достовірної оцінки активів, зобов'язань, що виникли внаслідок здійснення цих операцій, за допомогою визначення курсових різниць за монетарними статтями. Правила розрахунку курсових різниць встановлені П(С)БО 21 "Вплив змін валютних курсів" [5].

Курсова різниця – це різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти за різних валютних курсів. Об'єктом обліку під час визначення суми курсових різниць є: наявні грошові кошти; ресурси в установах банків; ресурси в дорозі; грошові і платіжні документи; цінні папери; ресурси в розрахунках з юридичними і фізичними особами; залишок цільового фінансування з бюджету; заборгованість в інвалюті.

Відповідно до стандартів бухгалтерського обліку, курсові різниці виникають або на дату проведення розрахунку (операції), або на дату складання бухгалтерської звітності (де звітним періодом є місяць). Їх визначають тільки за монетарними статтями балансу [9]. Відповідно, немонетарні статті не перераховують, тобто за ними курсові різниці не виникають.

Курсові різниці визначають за формулою

$$KP = MC \times (Kурс2 - Kурс1),$$

де: *MC* – вартість монетарної статті (заборгованості або іноземної валюти), іноземних грошових одиниць; *Kурс2* – курс НБУ на дату визначення *KP* (дату балансу або дату розрахунків); *Kурс1* – курс НБУ на дату попередньої оцінки монетарної статті в інвалюті (дата її первісного визнання або дата балансу) [10]. За експорту потреба розрахунку курсових різниць виникає в таких випадках:

- за експорту на умовах наступної оплати (у разі виникнення дебіторської заборгованості);
- за продажу іноземної валюти, що надійшла від покупця;
- за наявності на поточному рахунку в іноземній валюті додатного сальдо на кінець кварталу [1].

Порядок відображення в обліку експортних операцій і курсових різниць, що виникають у розрахунках за такими операціями, залежить від того, яка з подій відбулась першою – відвантаження товарів чи отримання попередньої оплати. Хоча на практиці трапляються і змішані варіанти розрахунків. Наприклад, може відбуватись часткове відвантаження товару, а отже, часткова попередня або післяоплата.

І варіант. Якщо перша подія – відвантаження товару, то операції в іноземній валюті під час первісного визнання відображаються у валюті звітності шляхом перерахунку суми в іноземній валюті із застосуванням валютного курсу на дату здійснення операції (дата визнання активів, зобов'язань, власного ка-

підгалузі, доходів і витрат). Виникає заборгованість покупця перед підприємством. Оскільки така заборгованість має бути погашена грошовими коштами, вона є монетарною і за нею розраховуються курсові різниці на дату балансу та на дату її погашення.

Відвантаження товару на експорт відображається за дебетом субрахунку 362 "Розрахунки з іноземними покупцями". У такому разі в обліку підприємства-резидента виникає дебіторська заборгованість, яка вважається монетарною статтею балансу. Курсові різниці від перерахунку коштів в іноземній валюті та інших монетарних статей щодо операційної діяльності відображають у складі інших операційних доходів або витрат, залежно від результату відображають за Дт 714 "Дохід від операційної курсової різниці" (позитивне значення) або 945 "Втрати від операційної курсової різниці" (від'ємне значення).

Треба зазначити, що 75 % виручки в іноземній валюті від експорту товарів належить до обов'язкового продажу на МВРУ. При цьому виникає різниця в курсах між ціною придбання за біржовим курсом на МВРУ та балансовою вартістю іноземної валюти. В обліку підприємства таку різницю відображають у складі операційних доходів або витрат.

II варіант. Якщо перша подія – отримання передоплати (авансу), то сума авансу (попередньої оплати) в іноземній валюті, надана іншим особам у рахунок платежів для придбання немонетарних активів (запасів, основних засобів, нематеріальних активів) і отримання робіт і послуг, при включенні до вартості цих активів (робіт, послуг) перераховується у валюту звітності із застосуванням валютного курсу на дату сплати авансу.

Отримання авансу від нерезидента відображається за кредитом субрахунку 681 "Розрахунки за авансами одержаними". Отже, якщо першою подією є отримання авансу, то у підприємства виникає кредиторська заборгованість перед нерезидентом за оплаченим, але не відвантаженим товаром. Така заборгованість вважається немонетарною статтею балансу. А немонетарні статті відображаються за валютним курсом на початок дня дати здійснення операції і не підлягають перерахунку на дату балансу.

У разі отримання авансу від нерезидента може виникнути курсова різниця між курсами НБУ на дату списання іноземної валюти з розподільчого рахунка і дату зарахування на поточний рахунок підприємства, а також різниця між курсами МВРУ та НБУ під час обов'язкового продажу іноземної валюти. За таких умов дохід за експортною операцією виникає на дату відвантаження товарів, але нараховується за тим курсом НБУ, що діяв на дату отримання авансу, і не підлягає перерахунку ані на дату балансу, ані на дату відвантаження товарів.

III варіант. У разі отримання від покупця авансових платежів в іноземній валюті частинами та відвантаження частинами покупцеві немонетарних активів (робіт, послуг) дохід від реалізації активів (робіт, послуг) визнається за сумою авансових платежів із застосуванням валютних курсів, виходячи з послідовності одержання авансових платежів. Інакше кажучи, при змішаному (частковому) варіанті розрахунків наведені вище правила треба застосовувати до кожної з частин таких операцій [7].

Висновки. Отже, зовнішньоекономічна діяльність є однією з основних форм економічних відносин України з іноземними державами.

Дослідивши експортні операції, як складову частину зовнішньоекономічної діяльності, виявлено, що ця ділянка обліку регулюється низкою нормативних актів (митні, податкові, бухгалтерські тощо). Також підприємство повинно дотримуватись законодавчих норм тієї країни, до якої експортує продукцію, товари, послуги. У разі здійснення експорту в бухгалтерському обліку відображаються такі господарські факти, як: відвантаження товару зі складу, надходження грошей на поточний рахунок або оприбуткування товару (якщо експорт здійснюється на умовах бартеру), отримання доходу та віднесення витрат за операцією і визначення фінансового результату.

Що стосується саме відображення експортних операцій в обліку, то потрібно враховувати, яка з подій відбулася раніше: відвантаження продукції чи отримання передоплати. Також потрібно звернути увагу на те, що при відвантаженні продукції операції в іноземній валюті відображаються у валюті звітності шляхом перерахунку суми в іноземній валюті із застосуванням валютного курсу на дату здійснення операції. А при отриманні передоплати сума авансу перераховується у валюту звітності із застосуванням валютного курсу на дату сплати авансу.

Література

1. Войнаренко М.П. Особливості обліку експортних операцій / М.П. Войнаренко, Р.Л. Цебель. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://irbis-nbuv.gov.ua>.
2. Губарик О.М. Розвиток експортних операцій та відображення їх в обліку / О.М. Губарик, О.Г. Чепель. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://irbis-nbuv.gov.ua>.
3. Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" (від 16.04.91 р., № 959-ХІІ (із змінами і доповненнями)). [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
4. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" (від 16.07.1999 р., № 996-ХІV). [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
5. Коваль О. Методика бухгалтерського обліку експортних – імпорتنних операцій / О. Коваль, Н. Балабайкіна // Бухгалтерський облік і аудит : наук.-практ. журнал. – 2010. – № 4. – С. 31-35.
6. Митний кодекс України (від 13.03.2012 р., № 4495-VI (із змінами і доповненнями)). [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
7. Негоденко О. Коливання валютних курсів при експорті-імпорті товарів / О. Негоденко. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://economist.net.ua/node/683>.
8. Податковий кодекс України (від 02.12.2010 р., № 2755-VI). [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 "Вплив змін валютних курсів", затверджено наказом Міністерства фінансів від 10.08.2000 р., № 193. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
10. Прокопенко В. Операції в інвалюті: бухоблік курсових різниць / В. Прокопенко // Все про бухгалтерський облік : зб. наук. праць. – 2011. – № 39. – С. 48-52.

Надійшло до редакції 21.03.2016 р.

Шутка С.Э., Колинко Н.И. Основные аспекты учета экспортных операций субъектов внешнеэкономической деятельности

Внеэкономическая деятельность является одной из основных форм экономических отношений Украины с иностранными государствами. Она играет значительную роль в повышении экономического благосостояния государства, улучшении уровня жизни населения и укреплении положения государства на мировой арене. Ориентация нашего государства на рыночную экономику, постоянное привлечение иностранных инвесторов и развитие коммерческих отношений между отечественными и иностранными предприятиями доказывает, что учет внешнеэкономической деятельности пред-

приятний являється достатньо актуальною темою для дослідження. А експортні операції, як складова зовнішньоекономічної діяльності підприємства, являються важливим джерелом отримання прибутку підприємством і державою в цілому. Розглянуті основні аспекти обліку експортних операцій.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, експортні операції, бухгалтерський облік, валютний курс, курсові різниці.

Shutka S.E., Kolinko N.I. Some Basic Aspects of the Accounting of Export Operations of Economic Operators

Foreign economic activity is one of the basic forms of Ukraine's economic relations with foreign states. It plays a considerable role in the increase of economic welfare of the state, improvement standard, living, population and strengthening position of the state in the world arena. Orientation of our state on a market economy, permanent bringing in foreign investors and the development of commercial relations between domestic and foreign enterprises proves that accounting of foreign economic activity of enterprises is an actual enough theme for a research. Export operations as the constituent of foreign economic activity of the enterprise are the major source of income by a separate enterprise and also a state on the whole. The basic aspects of accounting of export operations are suggested as subjects for consideration.

Keywords: foreign economic activity, export operation, accounting, exchange rate, exchange rate differences.

УДК 65.011.4

ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПАРКУВАННЯ У ЛЬВОВІ НА ШЛЯХУ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА І ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ТУРИСТИЧНОЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ

Х.С. Баранівська¹

Визначено поняття паркінг, розглянуто його класифікацію та перспективні види. Проаналізовано наявні проблеми у системі паркування міста Львова, визначено їх основні напрямки та причини існування. Здійснено огляд ринку послуг паркування у Львові, встановлено і порівняно найбільші паркінги в першій зоні міста. Враховуючи світовий досвід, визначено основні кроки на шляху до перетворення системи паркування на економічно ефективну і задоволення зростаючого попиту на паркомісця з боку населення і мешканців міста. Вирішення цієї проблеми можливе лише комплексно, розробивши концепцію паркінгу, а також внівши відповідні законодавчі зміни.

Ключові слова: паркінг, зони паркування, містобудування, проект, інвестиції, інфраструктура, органи місцевої влади, громадськість.

Вступ. Сьогодні питання паркування є особливо актуальним у проблемі облаштування громадського простору не лише для Львова з його особливостями історичної забудови, а й інших великих міст України. Вирішення цієї проблеми у Львові може стати прикладом для наслідування по всій території держави, враховуючи територіальну специфіку містобудування та економіки. Крім того, ефективна система паркінгу може в перспективі забезпечити істотний внесок у дохідну частину бюджету міста і стати привабливим бізнесом для приватних компаній, підвищити рівень якості життя мешканців, підвищити інвестиційну та туристичну привабливість Львова.

¹ Викл. Х.С. Баранівська – Львівський ДУ фізичної культури

Метою роботи – розгляд різних варіантів вирішення наявної проблеми і визначення основних підходів і досвіду передових держав світу, що повинні бути враховані органами місцевої та загальнодержавної влади під час здійснення відповідних заходів.

Виклад основного матеріалу. Паркінг – місце для стоянки автотранспорту. Паркінг від гаража відрізняється тим, що його простір не поділений стінами на окремі комірки. Паркінг – єдиний простір з розміткою, що вказує межі кожного машиномісця.

Загалом можна виділити три види паркінгів. Наземний паркінг – це просто розмітка на існуючих поверхнях, дорогах, тротуарах або спеціально відведені території. Надземний – це багатоповерхова будівля, в якій на рівнях, вищих за рівень землі, є можливість ставити авто. Підземний – це кілька поверхів нижче від рівня землі.

Однорівневі наземні паркінги характерні для об'єктів нерухомості, що розташовані в центральній частині міст. На одному наземному паркінгу 3000 м² у центрі міста складно розмістити навіть 100 автомобілів. А це мінімальна кількість паркомісць, потрібних для експлуатації офісного центру в центрі класу А, площею 10 000 м². А ось під будівлею, площа якої становить 1500 м², цілком можливо розмістити паркінг такої ж площі, отримавши значну економію землі. Але працюючи над проектом будівництва торгово-розважального центру де-небудь на околиці, забудовник буде розглядати земельну ділянку площею від 20 до 40 га. Земля тут дешевша, ніж у центрі, що дає змогу створювати великий наземний паркінг. Зараз якісний підземний паркінг стає конкурентною перевагою об'єкта, що дає змогу йому отримувати вищі доходи, ніж аналоги з іншим видом паркінгу або з недостатньо містким паркінгом [1].

Аналіз представлених на ринку нерухомості паркінгів свідчить, що в Україні популярні паркінги, запроєктовані не як окремі споруди, а як прикріплені до якої-небудь будівлі: житловий будинок, офісний або торговий центр. Адаже в сучасній містобудівній ситуації паркінг, що окремо стоїть, є великою розкішшю, оскільки він економічно не вигідний. На відведених під забудову майданчиків інвесторам вигідніше будувати житлові будівлі, максимально збільшуючи їх поверховість. До того ж часто інвестори стикаються з проблемою обмеженості майданчика забудови навколишніми будинками, а іноді – і зовсім відсутністю вільного місця в історичній частині міста (наприклад, у Києві, Львові).

За кордоном, окрім названих причин, відбувається переорієнтація поглядів на створення місць для паркування через іншу причину. Наземні паркінги – це по суті "мертвий вантаж" для органів місцевої влади, оскільки вони значно знижують податкову продуктивність забудови. В Україні тільки недавно виникла законодавча норма щодо податку на нерухомість, але рано чи пізно ця проблема набуває нового аспекту.

Під більшістю бізнес-центрів класів А і В, а також житловими комплексами та окремими торговими центрами розташовуються одно- чи дворівневі підземні паркінги. Багаторівневі паркінги будують рідко через витратність, а крім того, в організації підземного паркінгу існують містобудівні обмеження за максимально можливою глибиною будівництва. Сьогодні в Києві побудовано